

Esmanumbrist tänasesse

Urmas Siigur – Eesti Arst

Jaanuaris 1922 nägi ilmavalgust esimene Eesti Arsti number. Nii nagu ajutine toimetuse (prof Ludvig Puusepp, prof Aleksander Rammul ja dotsendi kohusetäitja Siegfried Talvik) oma ühises avasõnas kirjutas, oli „möödapääsematuks tarviduseks saanud Eesti arstkonnale ellu kutsu oma eriteadusliku häälekandja“. Eesti Arst hakkaski ilmuma üks kord kuus (vahel ka paarisnumbritena).

Esmanumbri avab toimetuse ja prof Heinrich Koppeli eessõnade järel prof Konstantin Koniku artikkel „Steinmanni naelaekstensioon“. Tegu on mahuka uurimusega, mis hõlmab nii põhjalikku ülevaadet rahvusvahelisest kogemusest kui ka oma materjali analüüsi. Kuigi autor on nentunud, et „Luumurrete ravitsemine ei seisa aga meie kodumaal minu teada mitte aja kõrgusel ja iseäranis vähe on meil veel praktilisi kogemusi naelaekstensiooniga“, on aasta jooksul Tartu Ülikooli haavakliinikus selle meetodiga ravitud 21 luumurdu alajäsemel ning „kõiki omi kogemusi ja saadud tagajärgi kokku võttes, peame tunnustama“, et „Naelaekstensioon on suureväärtusline luumurrete ravitsemise abinõu“.

Järgneb prof L. Puusepa artikkel „Encephalitis epidemica (lethargica)“, seekord saksa keeles. Tegu on taas mahuka ülevaatega koos viie haigusjuhu kirjeldusega. Kahe haigusjuhu kirjeldusega jätkab uurimistööde rida assistent Valter Lindeberg artiklis „Abortiivsed encephalitis epidemica kujud“. „Mõlematel juhtumistel kestis haigus kahe nädala ümber ja ei jätnud peale väsimuse mingisuguseid teisi sümptomeid järele.“

S. Talvik on ilmutanud loo baltisaksa arstiteadlasest ja Tartu Ülikooli rektorist dr Guido von Samson-Himmelstiernist. Äärmärkus annab teada, et tegu on kõnega, mis peetud Tartu Eesti Arstide Seltsis 2. XI 1921, ilmub aga ajakirjas saksa keeles, et „ettetoodud huvitav meditsiini-ajaloolik materjal kättesaadavam oleks laiemale lugejate ringile“.

Dr A. Möttus on esitanud lühikese ülevaate tervishoiu organisatsioonist Eestis, mis on kaunis keeruline ja vastuokslik. Nagu selgub, on „järske kontraste keskvalitsuse tervishoiu peavalitsuse ja kohtadel olevate organisatsioonide vahel; esimene töötab endise Vene arstiseaduse järele, viimased on aga enam-vähem meie olude kohaselt ümber moodustatud“ ning selline korraldus sünnitab arusaamatusi ja sekeldusi.

Dr Albert Valdes, Tartu Ülikooli patoloogia instituudi prorektori kohusetäitja, esitab patoanatomilise juhu kirjelduse „Haruldane hüüdronefroosi juhul neeruvaagna ja neerukarikate eraldi laienemisega neerude kaasasündinud anomaaliatega“, mis on illustreeritud kahe joonisega.

Dr S. Talvik kirjutab F. R. Faehmannist kui arstist, kes oli „põhjalikkude teadusliste huvidega õpetlaseks omal alal, ühtlasi tüdimata praktikeriks ja soojaks inimese sõbraks, kes omas kutsetöös ei vahet teinud rikka ega vaese vahel“.

Järgnevad väljavõtted Tallinna Eesti arstide seltsi, Tartu Eesti arstide seltsi ja Viljandi arstide seltsi teaduslike koosolekute protokollidest, mis on päris huvitav lugemine. On peetud arvukalt koosolekuid, tehtud nii ettekandeid kui ka haigete

ja preparaatide demonstratsioone. Ettekannete sisu on enamasti ka lühidalt refereeritud. Mõnedki teemad tunduvad igihaljad, näiteks „Ratsionaalne haigete toitmine haigemajades“, samuti epidemioloogilised uurimused. Mõned teemad tekitavad nüüd pisut võõristust, nagu „Parenteraalne piimaga ja terpentiniõliga ravitsemine“, samas kõlavad mõned suisa tänapäevase, näiteks „Tiisikuse arstimine immunobioloogilistel sihtjoontel“. Saame ka teada, et sõjaväearstide 9. teaduslik koosolek peeti Kuressaare uues muda-supelusmajas, teemad olid kuurort- ja mudaravi.

Jaanuarinumbri lõpetab kroonikarubriik. Albert Valdes annab teada, et „Tartu Eesti arstide selts on valinud oskussõnade-toimkonna, mis terve rea üldisi arstiteaduslisi oskussõnu läbi on kaalunud. Oskussõnade-toimkond palub asjast huvitatuid lahkesti teatada toimkonnale igasuguseid parandavaid märkusi olemas olevate eestikeelsete oskussõnade kohta ja uusi eestikeelseid oskussõnu arstiteaduse alalt. Teateid võib saata Tartu Eesti arstide seltsi oskussõnade-toimkonna nime peale: Tartu, Jakobi tän. 34.“ Kuhu me praegu neid saata võiks?

Kroonika lõpetavad sõnumid arstiteaduskonnast. Muu hulgas annab ülikooli närvikliiniku direktor prof L. Puusepp teada, et kavatseb „välja andma hakata omal kulul oma ja oma assistentide töid perioodiliselt ilmuvate vihkudena pealkirja all: „Folia Neuropatologica“, mis tõepoolest juba järgmisel aastal ka teoks sai.

Eesti Arsti 1922. aasta jaanuari number on leitav Eesti Arsti kodulehelt <https://eestiart.ee>.